

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Vår ref:
16/00512-1

Deres ref:

Dato:
01.04.2016

Høringssvar - Forskrifter om rammeplan for femårige grunnskolelærerutdanninger

Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU) viser til Kunnskapsdepartementets høringsbrev av 21.12.2015 som gjelder forskrifter om rammeplan for femårige grunnskolelærerutdanninger. Vi er glad for å registrere at internasjonalisering og internasjonale perspektiver blir tydelig fremhevet i arbeidet med de femårige lærerutdanningene på masternivå.

Generelt

Internasjonalisering er ikke bare et mål i seg selv, men også et virkemiddel for å fremme økt kvalitet og relevans i norsk utdanning. Arbeidslivet som møter studentene når de er ferdige med studiene preges stadig mer av globalisering, der språkkunnskaper, kulturforståelse og kjennskap til andre land blir stadig viktigere. Med tanke på utfordringer fremtidens lærere står overfor er det et mål å øke mobiliteten i lærerutdanningene. Erfaringer fra å ha studert i en annen kultur, få nye perspektiver på egen læring og undervisningspraksis vil kunne ruste studentene for dagens flerkulturelle og internasjonale norske skole.

Skolen skal åpne dører mot verden og framtiden og gi elever bedre forutsetninger for å delta aktivt i et stadig mer internasjonalt orientert samfunns- og arbeidsliv. Fremtidens lærere bør ha god kunnskap om merverdien eller gevinsten ved aktivt å bruke internasjonalisering som et verktøy i opplæringen. Internasjonalt utdanningssamarbeid gir gode muligheter til faglig og pedagogisk utvikling gjennom å utvikle og reflektere over egen praksis i samarbeid med andre. Vi vet også at internasjonalt utdanningssamarbeid øker kompetansen, motivasjonen og engasjementet både blant lærere og elever.

I utdanningssektoren diskuteres nå fremtidens skole, ikke minst på bakgrunn av Ludvigsen-utvalgets offentlige utredning «Fremtidens skole». Ludvigsen-utvalget trekker her frem fire kompetanseområder som grunnlag for fornyelse av skolen og som elever trenger for å fungere godt i demokrati og arbeidsliv: Fagspesifikk kompetanse; kompetanse i å lære;

SENTER FOR INTERNASJONALISERING AV UTDANNING

Postadresse
Postboks 1093
5809 Bergen
post@siu.no

Besøksadresse
Vaskerelven 39
Hjemmeside
<http://www.siu.no>

Telefon
+47 55 30 38 00
Org.no.
986 339 523

Saksbehandler
Ragnhild Tungesvik
ragnhild.tungesvik@siu.no
+47 950 25 153

kompetanse i å kommunisere, samhandle og delta; kompetanse i å utforske og skape. Selv om dette er faglige og generiske kompetanser, er de samtidig internasjonale kompetanser. Kompetanse i å kommunisere adresserer for eksempel den globale og flerkulturelle virkeligheten direkte.

SIU ser derfor positivt på styrkingen av det internasjonale perspektivet i forslaget til nye forskrifter. Internasjonalisering er tatt med i læringsutbyttebeskrivelsene både når det gjelder kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. I tillegg er forskriftene tydelig på at det skal fastsettes vilkår for godkjenning av utenlandsopphold som del av både fagstudiet og praksisopplæringen.

Internasjonalt semester

Kunnskapsdepartementet har uttrykt klare forventninger om økt studentmobilitet de kommende årene, og særlig praksismobilitet. I tillegg er det ønskelig at institusjonene utnytter mulighetene i Erasmus+ i større grad.

For å lykkes med økt studentmobilitet også innen de nye femårige grunnskolelærerutdanningene, er det viktig at forskriftene legger tydelige føringer som forplikter institusjonene til å legge til rette for studentmobilitet ved utforming av programplaner og at forskriftene ikke er til hinder for at studentene kan dra nytte av virkemidler som blant annet Erasmus+.

SIU har i år sett nærmere på hvordan utvekslingsmobiliteten fordeler seg mellom fagområder og utdanningstyper i norsk høyere utdanning. Lærerutdanning og utdanninger i pedagogikk ligger med sine 6 % lavt i forhold til andre fagområder. Helse-, sosial- og idrettsfag ligger på 11 %. Øvrige fagområder ligger til sammenligning på 16-21 %.

Et generelt trekk når vi ser på alle fagområder, er at mobiliteten er høyest innenfor integrerte mastergrader eller 5-årige profesjonsstudier. Innenfor lærerutdanninger og pedagogikk er andelen mobile studenter om lag tre ganger så høy innenfor integrerte masterprogrammer, som på utdanninger som er organisert gjennom to sykluser.

Struktur er en viktig faktor for økt studentmobilitet. Strukturens betydning for å få til studentutveksling understøttes også av institusjonenes tilbakemelding til følgegruppen for lærerutdanningsreformen (Rapport nr. 5, «Grunnskulelærer-utdanningene etter fem år – status, utfordringer og vegar vidare»). Fag som går over flere semestre, obligatorisk undervisning og krav til praksis, fagdidaktikk og progresjon er en utfordring med tanke på studentmobilitet.

I dagens forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanningene for 1.-7. trinn og 5.-10. trinn står det følgende under § 3: «Lærerutdanningsinstitusjonene skal legge til rette for et internasjonalt semester og for internasjonale perspektiver i grunnskolelærerutdanningene. I siste avsnitt under § 3 i forslag til retningslinjer som nå er på høring står det: «Lærerutdanningsinstitusjonene skal legge til rette for at studentene får internasjonale perspektiver på studiet og lærerarbeidet. Institusjonene skal også legge til rette for at studentene kan gjennomføre deler av utdanningen i utlandet, og skal fastsette vilkår for at

studentene kan få godkjent utenlandsopphold som del av fagstudiet og av praksisopplæringen.»

SIU foreslår følgende endring i § 3 Innhold og struktur, siste avsnitt:

«Lærerutdanningsinstitusjonene skal legge til rette for at studentene får internasjonale perspektiver på studiet og lærerarbeidet. Institusjonene skal også legge til rette for at studentene kan ta et semester i utlandet som del av utdanningen, og skal fastsette vilkår for at studentene kan få godkjent utenlandsopphold som del av fagstudiet og av praksisopplæringen.»

Vi mener denne formuleringen i større grad vil forplikte institusjonene til å legge til rette for lengre utenlandsopphold, og ikke bare kortere opphold.

Praksismobilitet

Kunnskapsdepartementet har et uttalt mål om økt andel studenter som tar praksis i utlandet, og at en i større grad utnytter mulighetene i Erasmus+. Lærerutdanningene er en av utdanningene med obligatorisk praksis, men svært få studenter benytter seg av denne muligheten. En av hovedutfordringene har vært at krav til minimumsvarighet ikke passer med rammene i utdanningene. I Erasmus+ er det et krav om minimum 60 dagers varighet for praksisopphold.

Kravene til progresjon i praksisopplæringen slik den foreligger i forslag til forskrift gjør det vanskelig å utnytte Erasmus+ for denne studentgruppen. Det at minst 110 timer skal fordeles over minst fire år med minst 80 dager i løpet av de tre første årene og minst 30 dager i løpet av de to siste årene gjør det vanskelig for institusjonene å tilrettelegge for praksisopphold gjennom Erasmus+.

SIU foreslår derfor å myke opp i kravene slik at det er større fleksibilitet med tanke på tilrettelegging for praksis i utlandet.

SIU foreslår følgende Endring i § 3 Innhold og struktur, første avsnitt under «Praksis»:

«Praksisopplæringen skal fordeles med minst 80 dager i løpet av de tre første årene og minst 30 dager i løpet av de to siste årene».

Avsluttende kommentar

SIU ser som sagt positivt på styrkingen av det internasjonale perspektivet i forslag til nye forskrifter om rammeplan for de nye femårige grunnskolelærerutdanningene.

Studentutvekslingen fra Norge har imidlertid utviklet seg i en annen retning enn hva de politiske myndigheter forventet da stortingsmeldingen om internasjonalisering av utdanning ble lagt frem i 2009. Stortingsmeldingen uttrykte en klar forventning om at utveksling ville få en stadig større plass.

For å kunne nå politiske målsettinger om økt studentutveksling de kommende årene, er det nå når forskrifter for utdanningene fastsettes viktig at en legger et godt grunnlag for økt studentutveksling også i lærerutdanningene. SIU mener derfor det er viktig at kravene i forskriftene er utformet slik at de underbygger og harmonerer med ønsket om økt studentmobilitet innen Erasmus+ både for studie- og praksisopphold.

Det er på institusjonsnivå at dette skal operasjonaliseres, og det er viktig at departementet følger opp hvordan internasjonalisering kommer til uttrykk i programplanene som fastsettes ved de ulike institusjonene. SIU bistår gjerne i oppfølgingen med tanke på hvordan dette skal operasjonaliseres på institusjonsnivå.

Med hilsen

Ragnhild Tungesvik
avdelingsdirektør / Head of Department

Kristin Amundsen
avdelingsdirektør / Head of
Department

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.